Vlaanderen
is diervriendelijk

Huisdierwijzer kettingslang

Lampropeltis spp.

DEPARTEMENT
OMGEVING

vlaanderen.be/huisdierinfo

INHOUD

1 Overzicht 3
2 Natuurlijk gedrag en behoeften 4
3 Huisvesting en verzorging 5
3.1 Huisvesting 5
3.1.1 Gezelschap 6
3.1.2 Bodembedekking en inrichting 6
3.1.3 Temperatuur 7
3.1.4 Water en de luchtvochtigheid 7
3.1.5 Uv-lamp en warmtelamp 7
3.1.6 Dagelijks lichtritme en de seizoenen 8
3.1.7 Verrijking 8
3.2 Voeding 8
3.3 Verzorging 9
4 Gedrag en omgang met het dier 10
5 Gezondheid 11
5.1 Voortplanting en bijhorend gedrag 11
5.2 Meest voorkomende gezondheidsproblemen 11
6 Aankoop of adoptie 12
7 Kosten 13

1 OVERZICHT

Voer

Ik eet kleine knaagdieren. Als ik volwassen ben, geef je me dode muizen en kleine ratten.

Boom of bodem?

Ik verschuil me graag op de bodem en soms klim ik in bomen.

Savannebewoner

Ik heb een warme omgeving nodig met een relatief lage vochtigheidsgraad.

Lichaam

Ik ben slank en kan tot 2 meter worden. Door mijn felle kleuren val ik erg op.

Temperament

Ik ben gemakkelijk in de omgang, maar ben wel nerveus en zeer actief.

Gezelschap

Ik ben het liefst alleen in mijn terrarium.

Dagactief

Ik jaag overdag.

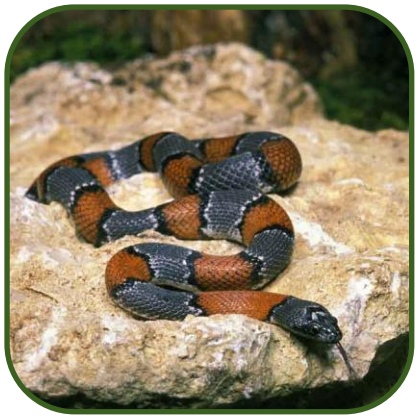

2 NATUURLIJK GEDRAG EN BEHOEFTEN

Kettingslangen (*Lampropeltis spp.)* zijn slangen die behoren tot de familie van de gladde slangen (*Colubridae*). Er zijn 24 soorten van het geslacht *Lampropeltis* gekend, waarvan er in Vlaanderen 15 gehouden mogen worden als huisdier. Kettingslangen worden soms ook weleens koningsslang of melkslang genoemd, maar dit is niet de juiste naamgeving omdat dit slaat op een bepaalde soort kettingslang, namelijk de koningskettingslang (*Lampropeltis getula)* en de melkkettingslang (*Lampropeltis triangulum)*. Verschillende (onder)soorten kettingslangen staan op de Europese lijst van invasieve exoten en mogen daarom niet als huisdier worden gehouden, ook al staan sommige soorten op de positieflijst. Het gaat om de volgende soorten: *L. getula getula* (de gewone koningsslang), *L. californiae* (de Californische koningsslang), *L. nigra* (de zwarte koningsslang), *L. splendida* (de woestijnkoningsslang), *L. holbrooki* (de gespikkelde koningsslang), *L. floridana* (de Florida-koningsslang), *L. nigrita* (de Mexicaanse zwarte koningsslang) en *L. meansi* (de Apalachicola-koningsslang).

Kettingslangen komen van nature voor op het Amerikaanse continent, van het zuiden van de Verenigde Staten tot Midden- en Zuid-Amerika in gebieden met een (warm) gematigd tot (sub)tropisch klimaat. Sommige soorten zijn aangepast aan een gematigd klimaat, maar houden wel een winterslaap om de koude wintermaanden te overleven. In gebieden waar het ook ’s winters relatief warm is, zullen de dieren tijdens de koelere maanden hooguit minder actief worden. Dit wordt de winterrust genoemd. Zoals alle reptielen is de kettingslang koudbloedig en regelt hij de lichaamstemperatuur door actief de warmte of koelte op te zoeken. De warmte versnelt het metabolisme en helpt op die manier met de processen in het lichaam zoals de vertering. Overdag zie je dan ook vaak kettingslangen zonnen. De meeste kettingslangsoorten zijn dagactieve dieren.

Door hun vlotte aanpassing aan beschikbare prooien komen ze voor in diverse leefgebieden. In het wild en naargelang de soort, worden ze aangetroffen in zowel berggebied als semi-woestijn, savanne en soms ook in de nabijheid van open bossen. Kettingslangen uit gebieden met een gematigd klimaat worden ook aangetroffen in moerassen en riviervalleien. Ze bewegen vlot over de bodem tussen rotsen, kreupelhout en struikgewas en schuilen in boomstammen en verlaten holen en tussen rotsen. Bovendien kunnen ze goed in bomen klimmen en zwemmen ze zonder aarzelen door rustig water.

Kettingslangen zijn carnivoren die zich in het wild voeden met kleine knaagdieren, vogels, kikkers en hagedissen. Ook kleinere slangen kunnen als voer worden aangezien. Hij jaagt zelfs op grotere gifslangen zoals de ratelslang. Ze hebben een krachtige beet en hebben hiervoor een speciale jachttechniek ontwikkeld. De slangen zien goed, maar horen slecht. Prooien worden vooral op zicht gevangen en worden opgespoord door middel van de trillingen en geur van het prooidier. Met hun tong kunnen de slangen geuren naar het extra orgaan in het monddak (vomeronasaal orgaan) brengen en als het ware geuren “proeven”. De prooi wordt gedood door het lichaam rond de prooi te wikkelen. Nadien wordt de prooi in zijn geheel en met de kop eerst ingeslikt en gaat de slang zonnebaden om het voedsel te verteren. De grootte van de slang en relatieve grootte van de prooi bepaalt wanneer de slang opnieuw op jacht moet.

Naargelang de soort verschilt hun lichaamsgrootte, -patronen en –kleuren, zodat een correcte beschrijving van hun uiterlijk niet eenvoudig is. Ze worden 51 tot 200 cm groot, hebben een slank lichaam en gladde en zachte schubben. Door de felle kleuren en patronen worden kettingslangen erg mooi gevonden. De dieren kunnen levendig rood, oranje, bruin, zwart of wit gekleurd zijn en stippen of vlekken hebben. Een kenmerk hebben alle soorten gemeen, met name het geringd tricolore patroon: een markante tekening van felgekleurde banden van kop tot staart. Met hun felle kleuren gelijken sommige soorten sterk op giftige slangensoorten zoals de

koraalslang. Hiermee zetten ze natuurlijke vijanden zoals roofvogels, wasberen, vossen, poema's en zelfs andere kettingslangen op het verkeerde been. Kettingslangen zijn solitair[1] levende dieren en komen enkel samen om te paren. Mits een goede verzorging, voeding en huisvesting, wordt een kettingslang 15 tot 25 jaar oud.

Indeling in het dierenrijk

Rijk	*Animalia* (dieren)
Stam	*Chordata* (chordadieren)
Klasse	*Reptilia* (reptielen)
Orde	*Squamata* (schubreptielen)
Onderorde	*Serpentes* (Slangen)
Familie	*Colubridae* (Gladde slangen)
Subfamilie	*Colubrinae*
Geslacht	*Lampropeltis spp.*

3 HUISVESTING EN VERZORGING

3.1 HUISVESTING

Het formaat van het terrarium moet aangepast worden aan de grootte van het dier. Een vuistregel is dat het terrarium minimaal 2/3 slanglengte lang, ½ slanglengte breed moet zijn. Dit geldt ook voor jonge dieren, voor hen moet gedurende de groei het formaat van het terrarium aangepast worden aan de grootte van het dier. Een té groot terrarium kan een jong dier stress bezorgen waardoor het stopt met eten.

De afdeling Dierenwelzijn liet onderzoeken hoe reptielen gehuisvest kunnen worden om een goed welzijn te garanderen. Voor een volwassen kettingslangen wordt onderstaande benodigde ruimte aangeraden:

Soort	Aantal	Landopp. m²	Hoogte cm	Water		Bijkomende oppervlakte per dier (bovenop het cijfer onder 'aantal')	
				Opp. m²	Diepte cm	Land m²	Water m²
Lampropeltis spp.	1 - 2	0,3	40			0,15	

Hoe groter het terrarium, hoe beter je voldoet aan de behoeftes van je kettingslang. Kettingslangen zijn semi-boomlevend, dus **voorzie zeker genoeg grondoppervlakte.**

[1] Leeft alleen, niet in het gezelschap van soortgenoten

Door kleine roosters aan de bovenzijde van het terrarium kan er in een klein terrarium genoeg ventilatie zijn, maar voorkom tocht. Elk type terrarium heeft een deur waardoor het steeds volledig open kan om erin te werken en de binnenzijde van het raam is bereikbaar zonder dat je in bereik van het dier komt. Voorzie de deuren van een kind- en slangbestendig slot: er mag geen enkele mogelijkheid tot ontsnappen zijn.

Plaats het terrarium op een stevige ondergrond en op een rustige plaats. Trillingen kunnen voor stress zorgen. Voorzie een achterwand in het terrarium, dan voelt het dier zich beschut en veilig.

In het terrarium moeten aanwezig zijn:

- een zonneplaats op grote takken met een warmtelamp en optioneel een uv-lamp erboven
- een koelere plek met grote takken
- een schuilplaats op een warme en een op een koele plek
- een plantenspuit
- een hygrometer, om een luchtvochtigheid tot 30% te garanderen
- een thermometer
- een thermostaat voor temperatuurregeling
- een ondiepe waterschaal en af en toe een waterbad

3.1.1 Gezelschap

Alle kettingslangen zijn solitair en bovendien kannibalistisch, ze hebben de neiging kleinere soortgenoten te eten. Het is daarom niet aangeraden meerdere dieren (dezelfde of andere slangensoort) samen in een terrarium te houden.

3.1.2 Bodembedekking en inrichting

Als bodembedekker is een dunne laag gecomposteerde kokosvezel, orchideeënaarde, turf of houtschors aangeraden. De dieren durven weleens het substraat oppikken tijdens het vangen van een prooi, dus fijne bodembedekkers zoals zand of houtschaafsel zijn niet aangeraden. Hou de bodem droog en proper.

Kettingslangen zijn actief en leven eerder op of nabij de bodem dan in bomen. Ze hebben een voorkeur voor een gevarieerd ingericht verblijf met veel vloerruimte en enkele mogelijkheden tot klimmen en rusten in de hoogte. **Minstens één gevorkte klimstok reikt van de bodem tot de bovenkant** van het terrarium, **een andere gevorkte klimstok wordt over de hele lengte horizontaal** opgehangen. Minstens één klimstok wordt onder een warmtebron geplaatst, zodat het dier zelf kan bepalen hoe dicht het tegen de lamp zit. **Plaats de warmtebron in een afzonderlijk compartiment van het terrarium om te vermijden dat de slang tegen of rond het warmte element kan gaan liggen.** Zorg met rotspartijen en stenen voor schuilplaatsen op de bodem.

Spendeer veel aandacht aan deze schuilplekken, zowel in de hoogte als op de bodem. Voor de inrichting kan een grote bloempot gebruikt worden, maar in de reptielenhandel zijn ook speciaal ontworpen holle boomstammen te koop. Maak de schuilplekken groot genoeg zodat de slang er opgerold helemaal in past. Om esthetische redenen kunnen niet-giftige planten een mooie aanvulling zijn. Wegens de lage luchtvochtigheid die de slang vereist, zijn grassoorten een goede optie. Daarnaast helpen ruwe materialen zoals drijfhout of kurkschors het dier bij het vervellen. Uit veiligheidsoverwegingen is het aanbevolen om het terrarium niet te vol te maken en overzichtelijk te houden.

Zet zware elementen zoals stenen, bloempotten, takken of planten altijd rechtstreeks op de bodem van het terrarium, nooit op de bodembedekking. Zo voorkom je dat deze gaan kantelen en voorkom je dat het dier gewond geraakt.

3.1.3 Temperatuur

Bekijk per soort wat de ideale dag- en nachttemperatuur is. Sommige (onder)soorten komen in het wild voor in een specifieke habitat en hebben daardoor nood aan een aangepaste omgevingstemperatuur. Bij de meeste soorten moet ’s nachts de temperatuur boven 18 °C blijven. Overdag mag die oplopen tot minimaal 24 tot 28 °C in de koude delen van het terrarium. Met een tijdklok kan je de temperatuur ’s nachts aanpassen. Op de zonneplaats moet de temperatuur oplopen tot 31 à 32 °C. Een thermometer in het terrarium is noodzakelijk, zodat je de minimum- en maximumtemperatuur goed kan opvolgen, maar beter is een thermostaat te gebruiken in functie van temperatuurcontrole. Om oververhitting te voorkomen plaats je een terrarium nooit volledig in direct zonlicht.

3.1.4 Water en de luchtvochtigheid

Voorzie een ondiepe drinkbak met water dat permanent in de warme zone van het terrarium staat. Voorzie af en toe en kortstondig een waterbad met vers water, veel slangen baden immers voordat ze gaan vervellen. Het bad moet gemakkelijk te reinigen zijn en zo groot zijn dat de slang er helemaal in past. Te weinig water in het terrarium kan voor uitdroging en constipatie zorgen. Zorg ervoor dat het dier niet kan verdrinken en dat het gemakkelijk uit het bad kan komen. Het waterbad en de drinkbak moet zwaar genoeg zijn zodat de slang het niet kan omwerpen. Ververs het water dagelijks.

Voor de kettingslang die van nature in een relatief droge omgeving leeft, moet in het terrarium een luchtvochtigheid tot 30% aangehouden worden. Een te hoge luchtvochtigheid kan infecties in de hand werken, en met een hygrometer kan je de luchtvochtigheid controleren. Besproei het dier dagelijks met water uit een plantenspuit bij voorkeur op het warmste tijdstip van de dag om de juiste luchtvochtigheid in het terrarium te behouden en uitdroging, vooral tijdens het vervellen, te voorkomen.

3.1.5 Uv-lamp en warmtelamp

Een lichtbron met uv-licht is optioneel, mits een volwaardig dieet met voedseldieren van goede kwaliteit wordt voorzien. Om te weten of er voldoende uv-licht is, kan je een uv-spectrummeter gebruiken of de uv-lamp tijdig vervangen zoals is voorgeschreven in de bijsluiter. Glas en plastic houden uv-straling tegen. Terrariums met roosters laten wel uv-licht door van de lamp die erboven geplaatst wordt of van het zonlicht. Een rooster wordt ook gebruikt omdat het dier dan niet bij de lamp kan komen en zich niet kan verbranden.

Voorzie in het terrarium zeker een warmtelamp waaronder de slang zich kan koesteren aan de warmte. De lamp moet, afhankelijk van het type lamp, van op 20 tot 30 cm rechtstreeks op de lokale zonneplaats van het dier schijnen. De afstand is echter mede afhankelijk van het type lamp en de wattage, volg dus steeds de aanwijzingen uit de bijsluiter. Ideaal zijn er meerdere niveaus onder de lamp, zodat het dier dichter of verder van de lamp kan gaan zitten.

Belangrijkst is dat het dier zich niet rechtstreeks of onrechtstreeks kan verbranden: er moet absoluut vermeden worden dat de slang tegen of rond een warmte element kan gaan liggen. Daarom worden lampen best in een afzonderlijk compartiment van het terrarium geplaatst, bijvoorbeeld door middel van een rooster aan te brengen tussen leefruimte en lampgedeelte. Voorzie daarnaast zeker zeer veel schuilplekken waar de slang beschutting kan vinden voor het licht. Warmtestenen zijn niet geschikt, want het dier loopt bij het gebruik van dergelijke verwarmingselementen het gevaar zich te verbranden of uit te drogen.

3.1.6 Dagelijks lichtritme en de seizoenen

Kettingslangen hebben elke dag 12 uren licht en 12 uren duisternis nodig. Met timers op alle licht- en warmtebronnen kan je dit automatisch regelen. Je hoeft geen seizoenen na te bootsen bij soorten uit (sub)tropische gebieden.

Sommige kettingslangsoorten uit gematigde gebieden gaan in natuurlijke omstandigheden in winterslaap en voor deze soorten moeten gelijkaardige omstandigheden worden nabootst. Vraag vooraf advies aan een ervaren kweker, kenner van de diersoort of een dierenarts gespecialiseerd in reptielen.

3.1.7 Verrijking

Door nieuwe prikkels te geven stimuleer je het dier en doorbreek je zijn dagelijkse routine. Verrijking[2] kan bijvoorbeeld bestaan uit het variëren van klimmogelijkheden of schuilmogelijkheden. Maak slim gebruik van de beschikbare ruimte om het terrarium complexer te maken. Voorzie bijvoorbeeld beklimbare en toegankelijke plekken op verschillende hoogtes of herschik de rotspartijen. Als het dier een goed verblijf heeft, zal het zich beter ontwikkelen en actiever zijn.

Verdiep je in de kenmerken van zijn natuurlijke omgeving om nog meer tegemoet te komen aan de behoeften en interesses van je dier. Let goed op wat het dier prettig vindt, want ieder dier is uniek. Het is een goed teken als het onderzoekend en nieuwsgierig is. Kijk dagelijks naar het dier om zijn gedrag en behoeftes te leren kennen. Een passief dier dat weinig gebruik maakt van de ruimte, is mogelijk ziek of geeft aan dat de omgeving niet goed voldoet of te koud is. Naar manieren zoeken om het leven van je dier te verrijken is leuk, zowel voor mens als dier!

3.2 VOEDING

Een kettingslang eet kleine knaagdieren zoals muizen en kleine ratten en eendagskuikens van excellente kwaliteit. Dode prooidieren zijn standaard, slechts in uitzonderlijke gevallen leert een slang nooit om dode prooien te accepteren. Om praktische redenen én voor de veiligheid van jezelf en de slang, kan je beter het dier laten wennen aan het eten van dode prooien. Dode dieren worden ingevroren aangekocht en moeten vooraf op 36 à 37 °C worden gebracht. Bevroren prooidieren ontdooien niet goed in de microgolfoven, ontdooi dus

[2] Via voedsel of kunstmatige voorwerpen, inrichting van het verblijf, geuren of interactie met soortgenoten of andere diersoorten nieuwe en positieve prikkels aan het dier aanbieden om de kwaliteit van het leven van in gevangenschap gehouden dieren, te verbeteren.

nooit prooidieren met de microgolfoven. Prooidieren moeten onmiddellijk na het ontdooien aangeboden en gegeten worden.

Voeder de slang overdag en geef de prooi met een voederstok en nooit met de hand. Je kan de prooi ook gewoon in het terrarium plaatsen. Het is aangeraden het voederritueel steeds op dezelfde manier uit te voeren, zodat het dier leert dat dit het enige moment is dat het mag bijten. Om te voorkomen dat de slang bodembedekking mee opeet, kan een voederplank worden voorzien. Afhankelijk van de grootte van de prooi, voer je de slang een- of tweemaal per week. Jonge slangen eten frequenter dan volwassenen. Start met een of twee pinky's (haarloze babymuis) en vergroot de porties naarmate het dier volwassen wordt tot drie volwassen muizen of babyratten. Eens volwassen kan je aan een grotere soort of individu ook kleine ratten voeren.

De prooi moet op de afmeting van de slang afgestemd worden, anders bestaat de kans dat het dier zijn voedsel weer ophaalt en uitspuwt. Dit kan ook gebeuren als je de slang te veel stoort tijdens het eten of hanteert na het voeren. Het is beter om deze situaties te vermijden en de slang na het eten minstens een dag met rust te laten. Wanneer dit toch gebeurt, is het beter om de slang gedurende ongeveer twee weken geen voedsel aan te bieden, zodat het dier kan herstellen. Kettingslangen zijn gretige eters, maar kunnen soms stoppen met eten, controleer in dat geval de omgevingsnormen zoals temperatuur en luchtvochtigheid. Als het vasten voor langere tijd aanhoudt, moet je contact opnemen met een gespecialiseerde dierenarts.

3.3 VERZORGING

Dagelijks

- Verwijder de uitwerpselen
- Bekijk of de slang er gezond uitziet en zich normaal gedraagt
- Controleer de temperatuur, luchtvochtigheid, werking van de warmtelamp en eventueel de uv-lamp (die laatste is optioneel)
- Besproei het terrarium zoveel als nodig is om de juiste luchtvochtigheid aan te houden en vooral tijdens het vervellen met water uit een plantenspuit
- Vervang te natte bodembedekking, Verwijder vuile bodembedekking en strooi waar nodig nieuwe. Laat alles goed drogen en voeg nieuw substraat toe
- Reinig de waterschaal en indien aanwezig, het waterbad en geef vers drinkwater

Een paar maal per jaar

- Reinig het terrarium volledig
- Plaats het dier hiervoor in een tijdelijk onderkomen
- Verwijder alle attributen en bodembedekking
- Reinig en ontsmet het terrarium en de attributen grondig met een oplossing van koud water en 10% javel (100 ml/1 liter water). Spoel goed na met zuiver water om javelresten te verwijderen. Laat alles goed drogen en voeg nieuw substraat toe.

4 GEDRAG EN OMGANG MET HET DIER

Kettingslangen hebben een beter temperament dan bijvoorbeeld pythons, maar kunnen aanvallen of bijten als ze worden verrast, in het nauw gedreven of geprovoceerd. Bovendien zijn kettingslangen zeer territoriaal, zodat ze je aanwezigheid in sommige situaties bedreigend vinden. Een dier dat zich bedreigd voelt, kan gaan dreigen door het maken van een sissend geluid en te trillen met het staarteinde. Het lichaam richt zich daarbij op en plooit in een s-vorm. In laatste instantie gaat het dier zich ontlasten, een kwalijk geurend goedje afkomstig uit de geurklieren (musk) uitscheiden of aanvallen en bijten. Wanneer de slang zich bedreigd voelt kan hij ook "voor dood spelen", door zich op te rollen in een bal en niet meer te bewegen. Hou grillig of dreiggedrag van de slang goed in de gaten en laat het dier op dat moment met rust. Jonge kettingslangen zijn nerveus en meer defensief. De korenslang kan een betere optie zijn als je een slangensoort met een zeer meegaand temperament zoekt. Hou echter in het achterhoofd dat elke slang potentieel gevaarlijk is en kan bijten wanneer hij zich nerveus of bedreigd voelt of schrikt.

Zoals met andere slangen zijn er daarnaast nog enkele aandachtpunten met betrekking tot het houden van kettingslangen. Hanteren van deze dieren moet te allen tijde tot een absoluut minimum beperkt worden. Slangen worden nooit tam en geraken niet gewend aan aanrakingen of met andere woorden: slangen appreciëren aanraking nooit. Slangen vervellen om te kunnen groeien en zijn in die periode ontzettend kwetsbaar. In de dagen vooraf het vervellen worden de ogen troebel en ziet de slang niet goed. Hierdoor is de slang kwetsbaar en kan hij agressief of geagiteerd reageren, het is daarom aangeraden de slang kort vooraf, tijdens, tot enkele dagen na het vervellen met rust te laten en niet te voeren. Dit geldt ook voor een dier dat zich in een donkere schuilplek bevindt.
Tijdens het voeren gebruik je beter een voerstok of leg je het dode prooidier in het terrarium. Was vooraf goed je handen, zodat de slang deze niet aanziet als prooi. Uiteraard hou je kinderen en andere huisdieren weg bij de slang. Ondersteun de slang steeds met beide handen/armen als je ze toch hanteert: met één arm ondersteun je de voorste helft van de slang, met de andere arm de achterste helft. Nerveuze slangen omvat je altijd met één hand achter de kop en met de andere hand en onderarm de rest van het lichaam. Wees standvastig maar rustig, want aarzelende bewegingen kunnen een reactie uitlokken. En, alhoewel hun beet niet giftig is, kan deze wel pijn doen, trek daarom je arm niet onmiddellijk terug wanneer je wordt gebeten.

Deze dieren zijn meestal overdag actief, maar kunnen ook gedurende de dag behoefte hebben zich terug te trekken in een schuilplaats. Respecteer dit en gun het dier rust. Harde geluiden, zoals het slaan met deuren, trillingen of tikken op het glas kunnen het dier doen schrikken en veroorzaken stress. Verplaats de slang indien nodig met behulp van een grote linnen of katoenen zak, zoals een kussensloop, en bindt deze dicht.

Kettingslangen kunnen drager zijn van o.a. *Salmonella*. Mensen met een zwakke immuniteit vermijden daarom best het contact met deze reptielen. Voor de gezondheid van mens en dier is een goede hygiëne in het terrarium belangrijk, en moet je na het hanteren altijd je handen wassen.

5 GEZONDHEID

5.1 VOORTPLANTING EN BIJHOREND GEDRAG

Alvorens te gaan kweken, is het belangrijk na te gaan of je verantwoordelijke kopers hebt voor de jongen. De geslachtsbepaling bij kettingslangen is moeilijk en wordt overgelaten aan kenners of de dierenarts. Meestal hebben mannelijke kettingslangen een dikkere staartbasis.

De geslachtrijpheid wordt bereikt tussen de 18 à 24 maanden. Wacht voor het kweken met een vrouwelijke kettingslang tot ze minstens 3 jaar oud is en in goede conditie, om problemen bij het leggen van de eieren te voorkomen. Voor kettingslangen begint de paartijd in natuurlijke omstandigheden na de winterslaap of –rust. Deze omstandigheden moeten in gevangenschap nagebootst worden als je wilt kweken met de kettingslang, maar is tevens een delicaat proces dat als het niet goed wordt uitgevoerd gevaarlijk is voor de slang. Het induceren van de winterslaap en de kweek worden daarom beter overgelaten aan ervaren slangenhouders. Daarnaast zijn kettingslangen zeer territoriale dieren die vreemde soortgenoten die tijdelijk in het terrarium worden geplaatst, aanvallen.

Kettingslangen zijn solitair levende dieren die enkel samen komen om te paren. De paarceremonie begint met het mannelijke dier dat om het lichaam van het vrouwelijke dier heen gaat bewegen. Hij maakt daarbij schokkerige bewegingen en schuift langs en over haar lichaam. Bij de paring positioneert hij zijn lichaam zodat hun beide staarteinden elkaar raken. Een niet onmiddellijk tot paring bereid vrouwelijk dier wordt gebeten door het mannelijke dier. Een paring kan enkele uren duren. De draagtijd is soortafhankelijk, gemiddeld legt een kettingslang tien eieren. Meestal zal het moederdier gedurende de dracht weinig tot niet eten.

5.2 MEEST VOORKOMENDE GEZONDHEIDSPROBLEMEN

Kijk voor de aankoop van een dier uit naar een dierenarts die ervaring heeft met reptielen.
Een gezonde slang:

- voelt krachtig aan en is dus niet slap of gezwollen. Een goed gevoede slang is strak en gespierd, en losse huidplooien zijn tekenen van ondervoeding. Een dier waarvan de huid tussen de schubben zichtbaar is, is te dik
- heeft een ronde rug met een licht zichtbare richel
- beweegt veel en snel met zijn tong
- heeft egale, goed aansluitende schubben zonder resten vel - kijk regelmatig of de vervelling wel volledig is gebeurd
- heeft een goed gesloten bek

Verder moet het dier alert zijn, heeft het heldere ogen en een schone neus en cloaca. Een gezonde slang rust meestal in een opgerolde houding, wanneer het dier languit rust is er iets mis. Afwijkingen in gedrag, uitwerpselen, ademhaling of verkleuringen kunnen op ziektes wijzen. Contacteer bij twijfel altijd een dierenarts!

Veel voorkomende gezondheidsproblemen bij kettingslangen zijn:

- **Dermatitis of schubrot**
  Symptomen: verkleuring van de schubben, later: waterige blaren die gaan infecteren.
  Deze conditie komt voor bij dieren die gehouden worden bij een slecht klimaat in het terrarium of onvoldoende hygiëne. De geïnfecteerde blaren kunnen aanleiding geven tot o.a. bloedvergiftiging met

de dood tot gevolg. Raadpleeg bij de eerste tekenen een dierenarts voor een behandeling en verander de huisvesting naar optimale condities voor het dier.

- **Mondrot of stomatitis**
  Symptomen: gezwollen slijmvlies en etter rond de tanden, loskomende tanden, moeilijk eten.
  Wordt veroorzaakt door slechte hygiëne of een secundaire aandoening. Contacteer de dierenarts.
- **Luchtwegenklachten**
  Symptomen: lustloosheid, opgeblazen lichaam, onrustige of snelle ademhaling, reutelende geluiden, geopende bek, niet eten, vermageren, slijmen in de bek, soms niezen.
  Deze klachten worden veroorzaakt door slechte huisvestingscondities. Corrigeer deze en ga naar de dierenarts.
- **Maag- en darmklachten**
  Symptomen: opgeven van het voedsel, vermageren, gewichtsverlies, niet eten, braken en slecht uitziende en ruikende mest.
  Dit kan veroorzaakt worden door ziekte of stress of wanneer het dier net na het eten opgepakt wordt, maar is veelal parasitair (bv. wormen, flagellaten, cryptosporidiose).
  Monitor je dier en laat het na het opgeven van voedsel een tweetal weken met rust. Als het dier na het aanbieden van een nieuw prooidier opnieuw zijn voedsel opgeeft, ga er dan mee naar de dierenarts. Laat halfjaarlijks een mestonderzoek (controleren op parasieten) doen, zo kan de dierenarts wanneer nodig medicatie geven.
- **Problemen bij het vervellen**
  Symptomen: vervellen in stukken, onvolledige vervelling aan de oogkappen, infecties bij niet-vervelde delen.
  Een gezonde slang vervelt in een stuk. Slangen vervellen door zich tegen ruwe voorwerpen te schuren en zich dan door middel van spiersamentrekkingen van de huid te ontdoen. Door stress (bv. bij nieuwe dieren), te lage luchtvochtigheid of onvoldoende ruwe oppervlaktes kunnen delen van de huid aan de slang blijven hangen. Verwijder deze door de kettingslang in een lauwwarm bad te laten weken en ze voorzichtig met de hand te verwijderen. Controleer de oogkappen en wrijf zacht met een wattenstaafje om het vel daar te verwijderen. Voorkom dit in de toekomst door de luchtvochtigheid te verhogen en een proper waterbad in het warmste deel van het terrarium te voorzien.
- **Uitwendige parasieten** bv. bloedzuigende mijten
  Symptomen: vermageren, meer schuren en baden, zichtbare zwarte stippen (dode mijten) in het water, algehele lusteloosheid.
  Zowel het dier als zijn huisvesting moeten worden behandeld.

6 AANKOOP OF ADOPTIE

Kettingslangen zijn reptielen die je in een terrarium houdt. Kennis van de behoeften van het dier en technische kennis van terraria zijn belangrijk. De kettingslang is wegens haar grootte geschikt voor een beginnend slangenhouder, maar tevens erg actief en soms nerveus of defensief. Kettingslangen zijn geen knuffeldieren, door de mooie kleurvariaties zijn het wel prachtige kijkdieren die bovendien vooral overdag actief zijn. Bedenk waarom je een kettingslang als huisdier wilt en of het dier aan die verwachtingen kan voldoen.

De volgende vragen helpen je over de aankoop van een kettingslang na te denken:

- Kettingslangen kunnen tot 25 jaar oud worden, kan je er gedurende deze hele periode voor zorgen?
- Begrijp je dat het geen knuffeldier is en dat slangen niet aangeraakt willen worden?
- Heb je genoeg ruimte voor het grote terrarium?
- Begrijp je dat je ze dagelijks moet verzorgen en wekelijks moet voeren met dode dieren?
- Heb je de tijd om het voer aan te kopen en te bereiden?

- Is er iemand die de kettingslang kan verzorgen als je op vakantie gaat?
- Heb je ongeveer 39 euro per maand per dier over voor de voeding en verzorging?

Hou er rekening mee dat van de 24 soorten van het geslacht *Lampropeltis* (kettingslangen) er in Vlaanderen slechts 15 gehouden mogen worden als huisdier. Enkele van deze soorten staan bovendien op de Europese lijst van invasieve exoten en mogen daardoor niet langer gehouden worden. Voor de aankoop of adoptie kan je het best informeren bij meerdere specialistische opvangcentra, dierenwinkels of kwekers. Het is aan te raden bij meerdere kwekers te gaan kijken voor je een kettingslang koopt. Zo kun je direct zien wat er allemaal komt kijken bij het houden van de dieren. Kies een verkoper bij wie de dieren er gezond uitzien, het terrarium en water proper zijn, het dier veel schuilplekken, klimmogelijkheden en een zonneplek heeft en er voldoende ruimte is in het verblijf. Als je bij een handelszaak koopt, dan is de consumentenwetgeving van toepassing en heb je een wettelijke garantie op de gezondheid van de dieren.

Vraag na of de dieren in gevangenschap gekweekt zijn. Sinds 1 januari 2025 is het verboden om dieren te houden die in het wild gevangen werden. Ook om de wilde populaties zo min mogelijk te belasten, gaat de voorkeur uit naar dieren die in gevangenschap gekweekt zijn. Deze dieren zijn bovendien van jongs af aan door mensen verzorgd en ervaren doorgaans minder stress en laten zich meestal gemakkelijker hanteren.

Wees kritisch en durf vragen te stellen. Als koper ben je verantwoordelijk voor een goede keuze. Koop geen zwakke of zieke dieren, want zo hou je foutieve handel in stand. Let goed op of de dieren geen verwondingen of vervormingen hebben. Als je verwaarloosde dieren opmerkt, dan kan je dit melden bij Dierenwelzijn Vlaanderen via het Meldpunt verwaarloosde of mishandelde dieren.

Voordat je de kettingslang mee naar huis neemt, moet het terrarium in orde zijn, zodat het warm is en klaar voor de komst van het dier. Na aankoop moet het dier een aantal weken wennen aan de nieuwe situatie. Geef het dier die rust, dit is een stresserende periode. Na een week kan je meer toenadering zoeken.

7 KOSTEN

De aankoopprijs van een kettingslang varieert van 125 tot 185 euro, afhankelijk van de soort, leeftijd en kleur.

De aankoop van een terrarium en het meeste toebehoren is een eenmalige investering. Richtprijzen kan je hier vinden.

Maandelijks kost een kettingslang ongeveer 39 euro voor het voer, het vervangen van de warmtelamp, de bodembedekking, de elektriciteit en het water. Als het dier ziek wordt of je wil kweken, kunnen de kosten hoog oplopen.

Wat kost een kettingslang jaarlijks?

Jaarlijkse kosten	Bedrag
Warmtelamp	30
Voerkosten	200
Bodembedekking	50
Elektriciteit en water	250
Totaal	**530 euro**

Postadres
Koning Albert II-laan 15 bus 548
1210 Brussel
vlaanderen.be/dierenwelzijn